

Kossuth Lajos

Önnek barátom, Táncsics.

Táncsics Mihály egyetlen unokájánál
Kossuth Lajos eddig ismeretlen levelére bukkantunk

tal Ida néni, aztán elhallgat, nem akar zavarni a levélolvasásban.

Felismerem Kossuth kezeírását. A levél az olaszországi emigrációban élő kormányzó válasza Táncsics Mihálynak, melyben Kossuth elpanaszolja, hogy egy állítólagos görög republikánus igen tekintélyes pénzsegélyért folyamodik hozzá. A le-

miként történik, hanem sok embernek nem fér fejébe, hogy aki egykor Magyarország kormányzója volt, az szegény ember lehessen. — Alkalmasint saját hajlamaikról varrnak reám hímet, azt hiszik, hogy nem vándoroltam ki a számkivetésbe a nélkül, hogy a vándorbotom végére akasztott batyúba bele-tuszkoltam volna néhány milliót

Ida néni és a lánya

Atakáros kis vecsési ház nem messze van az országúttól, egyik melékutca elején. Itt lakik özv. Kiss Mártonné nyugalmazott állami tanítónő, Táncsics Mihály egyetlen élő unokája. Ő nyit kaput. Mint régi ismerősök üdvözölkük egymást. Legutoljára a Tudományos Akadémián a Táncsics Mihály Irodalmi Kör ülésén találkoztunk, amikor is a kör nagy névadójának 150 éves születési fordulóját ünnepeltük.

Ida néni (mert a vecsésiek egyszerűen így hívják) — bár a nyolcvankettedik esztendejét tapossa — aránylag fiatalos fűrgeséggel kalauzol a lakás bel-sejébe. A szoba, ahol megállapo-dunk, a Táncsics relikviák tárháza. A sarokban öreg író-asztal áll.

— Ezen dolgozott nagyapám utolsó éveiben — mutat lelkesen Ida néni a régi, nevezetes bútorra, majd folytatja: — Az a kép ott a falon őt ábrázolja családjában körében...

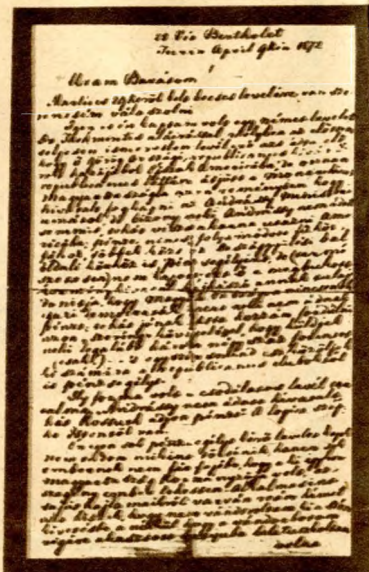
Kérdőzködésemmre megtu-dom, hogy a fénykép még 1879-ben készült. A hófehér szakállas munkásember, Táncsics Mihály karján kis csecsemő.

— A pólyás baba én vagyok! — magyarázza mosolyogva Ida néni. A falon a számos kép kö-zött megtalálom bekeretezve a Munkások Újságja és az Arany Trombita című Táncsics által szerkesztett lapok egy-egy példányát. A szobában föllelhető régi újságok, könyvek, kézira-tok, levelek és fényképek mind-mind arról a nagy férfiuról re-gélnek, aki számos esztendőn a föld alatt rejtőzködött Haynau pribékjei elől, aki férfikorának legszebb éveit és a szemévilá-gát áldozta a nép szabadságáért a Habsburg császári önkény sötét, egészségtelen börtöneiben.

Ida néni a szomorú történel-met meséli. Most nem mosolyog, könnyes a szeme. Meghatódot-tan hallgatom, amikor a nem-zet viszontagságait, s nagyapja szenvedéseit idézi.

Emlékezéseinek végére érve, egy gyászkeretes, régi, szakado-zott levelet tesz elém. Turinban keltezték 1872 áprilisában.

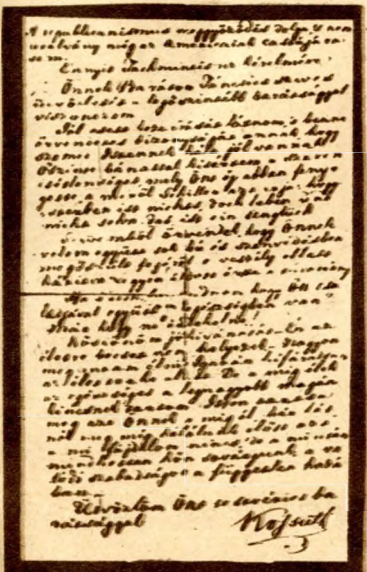
— Szent a magyarnak a kéz, amelyik írta! — mondja áhítat-

Kossuth Lajos levele

vél egyik erre vonatkozó részlete a következő:

»En igen sok pénzsegélyt ké-rő levelet kapok, nem tudom

az ország pénzéből, tehát juttat-hatok a prédából boldognak, boldogtalannak.»
Miután Táncsics börtönben

szerzett vakságának az orvosi beavatkozás sikeresen véget ve-tett, erről így ír Kossuth leve-lének negyedik oldalán:

»Önnek Barátom Táncsics szí-ves üdvözlését a legőszintébb barátsággal viszonzom.

Jól esett keze írását látnom, s benne örömdetes bizonyosságát annak, hogy szemei Istennek hála jól vannak.

Őszinte bánattal kísértem a szerencsétlenséget, mely Önt ép abban fenyegette, a miről Schil-ler azt írja: hogy

»Sterben ist nichts, doch le-ben und nicht seh'n, das ist ein Unglück.«

A befejező sorok pedig így hangzanak:

»Köszönöm jókívánatát. — En az életre kevés becsét helyezek. — Nagyon megúntam élni. Iga-zán kifáradtam az élet terhe alatt. De amíg élek, az egészsé- get a legnagyobb magánkincs- nek tartom, Isten tartsa meg azt Önnek a míg él, bár látnók meg még halálunk előtt azt a mi fájdalom nincs, de a mi után mindketten hön sovárgunk; a valódi szabadságot a független hazában.

Üdvözlöm Önt testvéries ba-rátsággal

Kossuth

— Miért írta Kossuth ezt a levelet gyászkeretes papírra? — kérdezem.

— Kossuth minden egyes Ma-gyarországra küldött levélét gyászkeretes levélpapírra írta, és feketeszélű borítékba tette. Így gyászolta 1848-at... — hangzik Ida néni határozott vá-lasza. Amíg áhítatos tisztelettel tartom kezemben a magyar nép egykori vezérének szép, gyöngy-betűs írását, megérkezik Ida néni leánya Terike, aki szintén pedagógus, és együtt tanít fivé-rével, Gézával az egyik vecsési általános iskolában. Most már harmasban folyik a beszélgetés. Terike déli tizenkettőkor elkö-szön, várja az iskola. En is bú-csúszom, s különös érzésekkel tá-vozo az abból a kis vecsési ház-ból, ahol nagy idők dicső emlé-keit őrzi Táncsics Mihály egyet-len unokája.